

ФІНАНСОВО-УПРАВЛІНСЬКІ ВІДНОСИНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО- ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

С. М. КЛІМОВА,

канд. держ. упр., доц.,

*доцент кафедри права та європейської інтеграції,
Харківський регіональний інститут державного
управління НАДУ при Президентіві України,
здобувач кафедри адміністративного права та
адміністративної діяльності*

Національного юридичного університету імені

Ярослава Мудрого,

Україна, м. Харків

svitlana@dergachi.net

ORCID 0000-0002-5106-6873

Висвітлено окремі значущі характеристики фінансово-управлінських відносин. У статті доводиться, що система фінансово-управлінських відносин включає в себе дві площини – наднаціональну і національну. Виникають ці відносини для вирішення фінансових питань з метою задоволення спільних узагальнених публічних потреб суспільства, його окремих соціальних груп та членів, держави й територіальних громад.

Ключові слова: публічні фінанси, публічне управління, публічний інтерес, правові відносини, фінансово-управлінські відносини.

Постановка проблеми. Процес реалізації системи публічних потреб та інтересів покладено в основу еволюції суспільства. Незважаючи на багатоманітність реформ, які мали місце в Україні за роки її незалежності, комплексних підходів до вирішення завдань розвитку фінансово-управлінських відносин так і не було чітко сформульовано, не кажучи про їх впровадження у життя. Розвиток фінансово-управлінських відносин зумовлено факторами, основними з яких є:

- 1) реформування системи публічного управління;
- 2) реформування системи публічних фінансів;
- 3) продовження відповідно до Конституції України процесу наповнення новим, більш вагомим змістом правового статусу людини та громадянина [1].

Проте шлях переходу від командно-адміністративної системи до

демократичної не є простим, він пов'язаний з багатьма проблемами, що значною мірою обумовлені стереотипами поведінки. Обслуговуючи владно-управлінські процеси у межах радянської системи, вітчизняне право перебувало в жорстких ідеологічних рамках, що зумовлювало штучне звуження змісту управлінських відносин. Трансформація управлінських відносин, яка зараз відбувається в Україні, поступово збагачує зміст публічного управління, діяльність суб'єктів управління спрямовується на задоволення публічного інтересу.

Проблеми, пов'язані з управлінськими фінансовими відносинами були у центрі уваги вітчизняних учених – фахівців з адміністративного та фінансового права, серед яких В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, О. Близнюк, В. М. Гаращук, І. С. Гриценко, Е. С. Дмитренко, С. В. Ківалов, С. В. Курінний, М. П. Кучерявенко, В. К. Колпаков, А. Т. Комзюк, О. А. Лукашев, В. Я. Настюк, Н. Р. Нижник, О. П. Рябченко, О. О. Семчик, О. І. Харитонова та ін.

Окремі аспекти фінансово-управлінських відносин висвітлювались у працях таких зарубіжних учених: С. С. Алексєєва, С. Братусь, І. І. Веремеєнко, С. Ф. Кечек'яна, Ю. М. Козлова, Е. Д. Соколової, В. Е. Чиркіна та ін.

Об'єктом дослідження виступають правові відносини у сфері управління публічними фінансами.

Мета роботи полягає в тому, щоб визначити поняття «фінансово-управлінських відносин» та висвітлити окремі значущі їхні характеристики.

Виклад основного матеріалу. Право є юридичною формою реалізації завдань, функцій, методів і повноважень органів виконавчої влади та інших суб'єктів публічного управління. Сучасне українське адміністративне право підлягає суттєвим трансформаціям. Корекції та зміни системи загальних інтересів і потреб суспільства спричиняють безперервний розвиток відносин у владно-управлінській сфері, переважна більшість з яких підпадає під дію правових норм. Перманентність адміністративного права виникає не лише на теренах нашої держави, а й Європейського Союзу.

І. І. Веремеєнко справедливо стверджує, що «адміністративне право регулює управлінські відносини у вузькому значенні цього слова, тобто

відносини, що виникають у сфері діяльності органів управління, органів виконавчої влади» [2]. У вузькому розумінні (адміністративно-правовому) використовується і термін «управління державними фінансами» у постанові Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375, де він означає певні повноваження Міністерства фінансів України [3]. Тож при окресленні меж усвідомлено-вольового і організуючого впливу з боку держави та уповноважених нею органів на рух публічних фінансів використовуємо вузьке розуміння терміну «управління», а точніше – «публічне управління», яке слід відмежовувати від терміну «публічне адміністрування». Дослідники проблем публічного адміністрування відзначають, що воно є складовою управління: «...Безперечно, публічне адміністрування є одним з аспектів більш широкого поняття – управління, зміст якого було визначено як певна дія для досягнення конкретної мети <...> Публічне адміністрування є тим сектором управління, який є знайденим в політичному оточенні» [4].

Органи публічної влади, здійснюючи управлінську діяльність, спрямовану на практичну реалізацію нормативно-правових актів у сфері фінансів, беруть активну участь як у процесі створення, так і в процесі використання відповідних фондів грошових коштів, і не лише на фінансове забезпечення свого функціонування, тобто на фінансування апарата управління, а й на розвиток різноманітних сфер суспільного життя.

Е. Д. Соколова не погоджується з використанням терміна «управлінські відносини» для характеристики фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування, оскільки її здійснюють не лише органи виконавчої влади, а й законодавчої і судової влади [5]. Вона наполягає на тому, що при здійсненні фінансової діяльності виникають не управлінські, а організаційні відносини, без яких, на думку І. І. Веремеєнко, ані податок, ані держмити самі по собі не надходять до відповідних фондів [2]. Підстав для критики подібних теорій досить багато. Однак вони мають можливість інтерпретувати сутність управлінських відносин у фінансовій сфері як таких, що «накладаються» на частину фінансово-правових, які регулюються нормами фінансового права. Для

з'ясування цього явища дослідимо об'єкти управлінських і фінансово-правових відносин.

Об'єкт управлінських відносин – забезпечення (у кінцевому підсумку – створення) оптимальних організаційних умов спільної, комбінованої діяльності людей, спрямованої, як відомо, на досягнення певного загального результату. Це означає, що управління, управлінські відносини виникають там, де здійснюється будь-яка безпосередньо суспільна або спільна праця, яка має форму суспільно-комбінованого процесу і не роз'єднаною працею самостійних виробників [6].

Публічно-владні відносини – «...це особливий вид суспільних відносин, які виникають у процесі публічного управління за допомогою усвідомлено-вольового і організованого впливу з боку держави та уповноважених нею органів на суспільстві процеси ...» [7, с. 21-22]. Ці відносини спрямовано на реалізацію публічних потреб фізичних і юридичних осіб і їхнє здійснення потребує грошових коштів. Тому нерозривно пов'язані між собою держава і фінанси. Останні, у свою чергу, виступають об'єктом публічного управління. Тож виникають багатоманітні суспільні відносини у фінансовій сфері, які досліджували вчені під різним кутом зору.

Так, О. Близнюк досліджує публічно-владне управління грошовими коштами, і зазначає, що воно: «...поєднує в собі аспекти як владно-розпорядчого управління..., так і відносини управління державними (муніципальними) фондами грошових коштів...» [8, с. 54]. Автор виділяє дві сфери управління грошовими коштами. Досліджуючи першу сферу, використаємо наукові ідеї С. В. Курінного, який зазначає, що «...адміністративне право – це фундаментальна (основна) галузь публічного права. Воно посідає найвище місце в ієрархії так званих управлінських галузей права <...> Тому межі предмета адміністративного права у владно-управлінській сфері мають проходити на рівні регулятивних матеріальних суспільних відносин, об'єкт яких пов'язаний з публічними інтересами у сфері земельних або фінансових ресурсів» [9, с. 13].

Тож виникають проблеми при визначенні меж і змістовних характеристик фінансово-управлінських відносин, приналежність норм, на підставі яких вони виникають, до певної галузі публічного права України.

Відносини, які виникають на всіх етапах організуючого і регулюючого впливу держави на суспільну життєдіяльність людей з метою формування та використання публічних фінансів, можуть існувати лише у правовій формі. Вони належать до групи відносин, яким за висловлюванням О. О. Семчик має бути надана встановлена для них правова форма [10, с. 7]. Фінансові правовідносини – це «урегульовані нормами фінансового права економічні відносини, що виникають, змінюються та припиняються в процесі мобілізації, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів і мають державно-владний та майновий характер» [11, с. 47]. Усталені категорії фінансового права не охоплюють усього спектру правовідносин, які забезпечують регулювання фінансових відносин тільки нормами фінансового права і це викликає необхідність виокремлення групи правовідносин, які по-перше, виникають, змінюються та припиняються в процесі управління публічними фінансами, а по-друге, забезпечують публічні потреби суспільства, його окремих соціальних груп та членів, держави й територіальних громад, задоволення яких вимагає відповідних фінансових ресурсів, по-третє, включають різні види владно-розпорядчої діяльності.

Тож видається більш доказовою позиція вчених, які вважають, що за своїм змістом, методами і формами фінансова діяльність у більшій своїй частині є різновидом управлінської діяльності [12, с. 258]. Відтак, їй притаманні всі сутнісні характеристики, які об'єктивно характерні для останньої.

Доведено, що діяльність суб'єктів управління публічними фінансами носить публічно-владний характер. Організація і функціонування системи управління публічними фінансами, порядок їх адміністрування ґрунтуються на сукупності відповідних однотипних правових норм. У той же час «норми, якими врегульовано відносини щодо публічних грошових коштів, містяться в інших численних національних законодавчих, підзаконних актах і актах

європейських інституцій» [13, с. 497].

Відповідно до розмежування сфери приватного та публічного права необхідно розрізняти приватні та публічні правовідносини [14, с. 29]. Наявність комплексного законодавства, у тому числі й на межі фінансової та інших галузей, – ситуація досить логічна та послідовна [15]. А між окремими галузями публічного права Європейського Союзу сьогодні не існує різко окреслених меж, тож і тенденції подальшого розвитку юридичної науки перебувають у прямій залежності з тим, що будь-які правовідносини слід поділяти перш за все на приватні або публічні, а вже потім – на рівні застосування конкретної норми відповідної галузі права (за можливості).

Правові відносини, які виникають з приводу управління публічними фінансами можна назвати фінансово-управлінськими. Існує об'єктивне поєднання цього виду суспільних відносин, які виступають як предмет правового регулювання певного інституту публічного права. Виникнення фінансових відносини, перехід їх в управлінсько-правову форму спричинено реалізацією відповідного публічного інтересу, який було описано Е. С. Дмитренко [16]. Забезпечення такого інтересу передбачає застосування складної системи заборон, дозволів, приписів для формування поведінки конкретних осіб з метою реальної зміни та конструювання необхідних соціальних зв'язків, впливу на певні акти поведінки. Як зазначає В. Є. Чиркін, примус, який використовує публічна влада, має особливий характер. У його основі – не моральні, а правові норми, не тільки переконання, але і сила [17, с. 11].

Основним змістом фінансово-управлінських відносин є забезпечення фінансових інтересів держави та місцевого самоврядування, а також гарантування права територіальних громад і громадян на справедливий і неупереджений розподіл суспільного багатства між ними. Виявляється зміст фінансової діяльності «...у функціях прогнозування, нормування, планування, організації, які нерозривно пов'язані із владно-примусовим та регулюючим характером діяльності держави» [10, с. 42].

Тож можна зробити висновок, що управління публічними фінансами має

міжгалузевий характер, а фінансово-управлінські відносини регулюються нормами публічного права (нормами як фінансового, так і адміністративного, конституційного права).

Фінансово-управлінські відносини – це врегульовані нормами публічного права суспільні відносини, що виникають, змінюються та припиняються в процесі мобілізації, розподілу та використання публічних фінансів, мають публічно-владний характер і забезпечують публічні потреби суспільства, його окремих соціальних груп та членів, держави й територіальних громад, задоволення яких вимагає відповідних фінансових ресурсів.

Фінансово-управлінські відносини, як і будь-які інші правовідносини, мають свою структуру, елементами якої є: 1) суб'єкт; 2) об'єкт; 3) юридичний і фактичний зміст.

У контексті формулювання визначення поняття «суб'єкт правовідносин» постає питання про співвідношення цієї категорії із термінами «суб'єкт права» та «учасник правовідносин». Іноді вони використовуються як синоніми суб'єкта правовідносин [18]. Більшість дослідників у галузі теорії держави і права схиляються до думки, що поняття «суб'єкт правовідносин» є тотожним поняттю «реальний учасник правовідносин», а поняття суб'єкта права є ширшим [19, с. 128]. Так, С. Кечек'ян зазначає, що під суб'єктом права потрібно розуміти: а) особу, яка бере участь або б) яка здатна брати участь у правовідносинах [20, с. 84]. У цьому разі поняття суб'єкта права використовується як більш широке порівняно із суб'єктом правовідносин.

Обов'язок суб'єкта управління вчинити певні дії виникає за наявності підстав, установлених міжнародними актами, Конституцією, законами і підзаконними актами України.

Фінансово-управлінські відносини виникають у сфері публічно-правової діяльності, однією із визначальних рис якої є участь у ній суб'єктів із владними повноваженнями, що передбачає домінування волі однієї сторони над іншою, підпорядкування однієї особи іншій. Це свідчить про наявність у фінансово-управлінських відносинах активного й пасивного суб'єктів.

Активним суб'єктом виступає сторона, на яку покладається обов'язок реалізувати владні повноваження – чи то адмініструвати обов'язкові платежі, чи то контролювати використання коштів державного і місцевих бюджетів. Інша сторона представлена пасивним суб'єктом, на адресу якого спрямовані владні повноваження активного суб'єкта.

Сторона, яка виступає як владний суб'єкт, може бути представлена: 1) європейськими і світовими інституціями; 2) державою в цілому; 3) органом публічної влади (державним апаратом); 4) посадовою особою.

Основні проблемні питання участі держави та державного апарату у правовідносинах зумовлені її подвійним завданням. Так, з одного боку, існують фінансові інтереси держави, які вона реалізує у відповідних формах, то з іншого, державі необхідно дотриматися інтересів інших учасників фінансових відносин. Тобто слід поєднувати публічні та приватні потреби.

Якщо держава та її органи і посадові особи ґрунтовно досліджені вченими-юристами [2; 5; 9-10], то віднесення європейських і світових інституцій до суб'єктів фінансово-управлінських відносин стало можливим тільки після укладення Угоди про асоціацію з ЄС та повної інтеграції нашої держави в ЄС [21]. Публічні грошові кошти європейських і світових інституцій залучаються до використання в Україні, тож виникає дві площини фінансово-управлінських відносин: наднаціональна і національна.

За останні два десятиліття, адміністративне законодавство ЄС пройшло процес надзвичайного розвитку і консолідації. Було розроблено у формі законодавчих актів правила реалізації управлінських повноважень органів ЄС (наприклад, закон про Комісії в галузі державної допомоги і конкуренції (the Commission in the fields of State aids and competition)), з іншого боку, діють національні органи публічної влади (наприклад, діяльність національних органів державного управління в сфері державних закупівель). Адміністративне право розвивається таким чином, щоб забезпечити організаційні та процедурні взаємозв'язки між національними та європейськими органами влади. Існує велика кількість механізмів інтеграції та заходів, що забезпечують

функціонування «європейських загальних систем», які включають національні, європейські та змішані органи влади. Ці органи відповідають за адміністративне впровадження великої кількості правил ЄС.

Не так давно з'явилося глобальне адміністративне право. Це пов'язано з поширенням глобальних систем регулювання при поділі на сектори. Такий розвиток передбачає створення цілої низки нормативних актів у різних сферах, які пов'язані з адміністративним правом (наприклад, що стосуються адміністративних процедур) [22].

Такі тенденції безпосередньо стосуються і розвитку системи управління публічними фінансами. Європейське та глобальне адміністративне право в подальшому здійснюватимуть величезний вплив на удосконалення правових форм і методів управління публічними фінансами. Вже сьогодні європейські стандарти стали підґрунтям створення нових правових та економічних засад здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальної громади, які регламентовано Законом України «Про публічні закупівлі» [23].

Говорячи про пасивних суб'єктів фінансово-правових відносин, слід підкреслити більшу кількість колективних і індивідуальних суб'єктів у порівнянні з активними суб'єктами.

З урахуванням останніх тенденцій розвитку фінансово-управлінських відносин в Україні можна виділити таких суб'єктів правовідносин: 1) європейські та світові інституції; 2) держава в цілому; 3) органи публічної влади та їхні посадові особи; 4) недержавні колективні суб'єкти; 5) індивідуальні суб'єкти.

Об'єктом фінансово-управлінських відносин виступають публічні фінанси, які Н. Ю. Пришва розглядає як сукупність суспільних економічних відносин, які спрямовані на формування, розподіл і використання публічних фондів коштів, необхідних для безперебійного функціонування як держави у цілому, так і її територіальних утворень, задоволення публічного інтересу [24, с. 22]. Правильність даного твердження не викликає сумнівів, але сьогодні

суттєвого переосмислення потребують теоретичні питання структурування публічних фінансів, на що зверталася наша увага у ранніх роботах [25].

Публічні фінанси залежно від свого походження класифікуються на такі види: 1) публічні фінанси європейських і світових інституцій, залучені до використання в Україні; 2) публічні фінанси держави і територіальної громади; 3) фінанси інших колективних членів суспільства, які забезпечують публічні потреби.

Розгляд юридичного змісту фінансово-управлінських відносин має можливість розкрити юридичну природу таких правових зв'язків, підкреслює їх правовий характер. Матеріальний зміст визначає напрями розвитку юридичного змісту правовідносин, оскільки реальні суспільні відносини ширші за ті, що передбачені гіпотезами і диспозиціями фінансово-правової, адміністративно-правової чи то конституційно-правової норми.

У фінансово-управлінських відносинах юридичний та фактичний зміст взаємопов'язані. Аналіз їх взаємодії дає можливість визначити відповідність встановлених норм публічного права життєвим реаліям, які вони покликані регулювати і виявити вдосконалення законодавства з метою оптимізації та ефективного функціонування системи управління публічними фінансами.

Уперше проблема особливостей управлінських відносин була розглянута Ю. М. Козловим і стосувалася суспільних відносин, що складала предмет радянського адміністративного права. Каркас його відповідної схеми складають сім визначальних рис. Перша – стосується сфери, в якій виникають (складаються) відносини адміністративного права. Друга – вказує на різноманітність суб'єктів правовідносин (як колективні, так і індивідуальні суб'єкти). Третя – визначає обов'язкову присутність у ролі однієї зі сторін органу, наділеного владно-управлінськими повноваженнями. Четверта – вказує на умови виникнення зазначених відносин. П'ята риса визначає характер стосунків між учасниками цих відносин. Шоста – стосується проблем відповідальності перед державою за порушення вимог норм адміністративного права, і остання, сьома – визначає порядок розв'язання спорів між учасниками

адміністративно-правових відносин [26].

Розвиваючи цю концепцію в умовах сьогодення відносно фінансово-управлінських відносин слід її уточнити з урахуванням багатьох факторів, головними з яких є: 1) особливість об'єкта відносин; 2) їхня функціональна спрямованість; 3) ступінь інтегрованості фінансово-управлінських відносин з іншими управлінськими та фінансовими правовідносинами; 4) особливості змісту динамічних властивостей відносин.

Висновки та пропозиції. Викладене вище засвідчує, що в процесі задоволення публічних потреб мають місце суспільні відносини, які забезпечують рух публічних фінансів. Частина цих відносин є управлінськими, такими що отримали юридичну форму.

Заперечується теза про те, що термін «управлінські відносини» не можна використовувати для характеристики фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування. Така позиція видається дискусійною, оскільки фінансово-управлінські відносини, врегульовані нормами публічного права, виникають, змінюються та припиняються в процесі мобілізації, розподілу та використання публічних фінансів, мають публічно-владний характер і забезпечують публічні потреби суспільства.

З урахуванням сучасних реалій доцільно виділити наступні значущі характеристики фінансово-управлінських відносин: а) виникають у сфері управління публічними фінансами; б) мають в якості обов'язкового суб'єкта орган публічного управління, який представляє публічно-правовий інтерес, який діє від імені держави, територіальної громади або певної частини суспільства і реалізує свою управлінську компетенцію; в) характеризуються відносинами влади-підпорядкування і юридичною нерівністю сторін; г) виникають для вирішення фінансових питань з метою задоволення спільних узагальнених публічних потреб суспільства, його окремих соціальних груп та членів, держави й територіальних громад; д) забезпечують організуючий вплив публічного управління на публічні фінанси; е) відрізняються особливим правовим режимом забезпечення законності та правового захисту (поєднання

функцій держави з інтересами та правами громадян, недержавних колективних суб'єктів і територіальних громад); ж) поділяються на два блоки: наднаціональний і національний.

Висловлені міркування не охоплюють усіх проблем, різні аспекти багатогранної, складної і важливої проблеми фінансово-управлінських відносин неможливо розглянути в одній праці, тому окреслені питання потребують подальшого дослідження.

Список літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
2. *Веремеєнко И. И.* К вопросу о предмете финансового права / И. И. Веремеєнко // Актуальные вопросы административного и финансового права : сб. науч. тр. – Вып. 2. – М. : МГИМО (У) МИД России, 2004. – С. 5–20.
3. Про Положення про Міністерство фінансів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 375 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 69. – Ст. 1936.
4. Heady F. Public administration. A comparative perspective. – N.-Y., 2006. – 6th ed.
5. *Соколова Э. Д.* Правовое регулирование финансовой деятельности государства и муниципальных образований : монографія / Э. Д. Соколова. – М. : Юриспруденция, 2009. – 161 с.
6. Державне управління: теорія та практика / В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, Ю. П. Битяк та ін. – Київ : Юрінком Інтер, 1998.
7. Основы государственного управления : учеб. пособие / под ред. С. Н. Князева, Н. Б. Антоновой / Академия управления при Президенте Республики Беларусь. – Мн., 2006 – 502 с.
8. *Близнюк О.* Управління грошовими коштами як вид управління: юридичне розуміння / О. Близнюк // Право України. – 2006. – № 10. – С. 51–54.
9. *Курінний С. В.* Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / С. В. Курінний ; Нац. акад. внутр. справ України. – Київ, 2004 – 38 с.
10. *Семчик О. О.* Держава і фінанси: правовий зв'язок : монографія / О. О. Семчик. – Київ : Юрид. думка, 2010. – 204 с.
11. Фінансове право : підручник / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого» ; за ред. М. П. Кучерявенко. – Харків : Право, 2013. – 400 с.
12. Советское административное право: Основы управления народным хозяйством / ред. Ю. М. Козлов [и др.]. – М. : Юрид. лит., 1981. – 280 с.
13. Загальне адміністративне право : підручник / І. С. Гриценко та ін. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, юрид. ф-т. – Київ : Юрінком Інтер, 2015. – 565 с.
14. *Харитоновна О. І.* Адміністративно-правові відносини: концептуальні засади та правова природа : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / О. І. Харитоновна ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса, 2004. – 36 с.
15. *Лукашев О. А.* Система фінансового права: теоретичні проблеми розвитку і трансформації : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / О. А. Лукашев ; Нац. ун-т «Юридична академія України ім. Я. Мудрого». – Харків : Б. в., 2011. – 32 с.
16. *Дмитренко Е.* Особливості співвідношення публічного і приватного інтересу у фінансовому праві [Електронний ресурс] / Е. Дмитренко // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 2. – Ч. 1. – С. 89–95. – Режим доступу :

<http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/10-2016/01/dmitrenko.pdf>.

17. Чиркин В. Е. О публичной власти (Постановка проблемы) / В. Е. Чиркин // Государство и право. – 2003. – 10. – С. 8–15.
18. Братусь С. Н. Юридические лица в советском гражданском праве (понятие, виды, государственные юридические лица) / С. Н. Братусь. – М. : Юриздат, 1947. – С. 5-6.
19. Алексеев С. С. Общая теория права : курс : в 2 т / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1982. – Т. II. – 360 с.
20. Кечекьян С. Ф. Правоотношения в социалистическом обществе / С. Ф. Кечекьян. – М. : Изд-во АН СССР, 1958. – 188 с.
21. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. Retrieved from [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2013/0290/COM_COM\(2013\)0290\(PAR2\)_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2013/0290/COM_COM(2013)0290(PAR2)_EN.pdf).
22. Global Administrative Law and EU Administrative Law Relationships, Legal Issues and Comparison Chiti, E.; Matt are 11 a, E.G. (Eds.) 2011, XIII, 409 p.
23. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – № 9. – Ст. 89.
24. Пришва Н. Ю. Публічні доходи: поняття та особливості правового регулювання : монографія / Н. Ю. Пришва. – Київ : КНТ, 2008. – 200 с.
25. Клімова С. М. Реформування публічних фінансів України на шляху розбудови правової держави / С. М. Клімова // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – № 2 (36). – С. 349–359.
26. Козлов Ю. М. Административные правоотношения / Ю. М. Козлов. – М. : Юрид. лит., 1976. – 184 с.

References:

1. The Constitution of Ukraine. (1996). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>[in Ukrainian].
2. Veremeenko, I.I. (2004). K voprosu o predmete finansovogo prava. Aktual'nye voprosy administrativnogo i finansovogo prava: Sbornik nauchnyh trudov. Vyp. 2. Moscow: MGIMO (U) MID Rossii, 5-20 [in Russian].
3. Pro Polozhennia pro Ministerstvo finansiv Ukrainy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.08.2014 № 375. Ofitsiynyi visnyk Ukrainy, 69, Art. 1936 [in Ukrainian].
4. Heady, F. (2006). Public administration. A comparative perspective. N.-Y.
5. Sokolova, E.D. (2009) Pravovoe regulirovanie finansovoj deyatel'nosti gosudarstva i municipal'nyh obrazovanij: monografiya. Moscow: Yurisprudenciya, 161 [in Russian].
6. Averianov, V.B., Andriiko, O.F., Bytiak, Yu.P. et all. (1998). Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
7. Osnovy gosudarstvennogo upravleniya. (2006). S.N. Knyazeva, N.B. Antonovoj (Ed.). Minsk, 502 [in Russian].
8. Blyzniuk, O. (2006). Upravlinnia hroshovymy koshtamy yak vyd upravlinnia: yurydychne rozuminnia. Kyiv: Pravo Ukrainy, 10, 51-54 [in Russian].
9. Kurinnyi, S.V. (2004). Predmet i ob'ekt administratyvnoho prava Ukrainy: kharakterystyka katehorii v umovakh systemnoho reformuvannia: Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
10. Semchyk, O.O. (2010). Derzhava i finansy: pravovyi zviazok. Kyiv: Yuryd. Dumka, 204 [in Ukrainian].
11. Finansove pravo. (2013). M. P. Kucheriavenko (Ed.). Kharkiv: Pravo, 400 [in Ukrainian].
12. Sovetskoe administrativnoe pravo: Osnovy upravleniya narodnym hozyajstvom (1981). Yu. M. Kozlov et all. Moscow: Yurid. Lit, 280 [in Russian].
13. Zahalne administratyvne pravo. (2015). Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka, Yuryd.

f-t. Kyiv : Yurinkom Inter, 565 [in Ukrainian].

14. Kharytonova, O.I. (2004). Administratyvno-pravovi vidnosyny: kontseptualni zasady ta pravova pryroda. Extended abstract of candidate's thesis. Odesa [in Ukrainian].

15. Lukashev, O.A. (2011). Systema finansovoho prava: teoretychni problemy rozvytku i transformatsii. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

16. Dmytrenko, E. (2016). Osoblyvosti spivvidnoshennia publichnoho i pryvatnoho interesu u finansovomu pravi. chasopysnapu.gp.gov.ua. Retrieved from <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/10-2016/01/dmitrenko.pdf>.

17. Chirkin, V.E. (2003). O publichnoy vlasti (Postanovka problemy). Gosudarstvo i pravo, 10, 8-15 [in Russian].

18. Bratus, S.N. (1947). Yuridicheskie lica v sovetskom grazhdanskom prave (ponyatie, vidy, gosudarstvennye yuridicheskie lica. Moscow: Yurizdat, 5-6 [in Russian].

19. Alekseev, S.S. (1982). Obshchaya teoriya prava. Moskva: Yurid. lit. (Vols 1-2; Vol. II) [in Russian].

20. Kechek'yan, S.F. (1958). Pravootnosheniya v socialisticheskom obshchestve. Moscow: Izd-vo AN SSSR [in Russian].

21. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. europarl.europa.eu. Retrieved from [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2013/0290/COM_COM\(2013\)0290\(PAR2\)_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2013/0290/COM_COM(2013)0290(PAR2)_EN.pdf).

22. Global Administrative Law and EU Administrative Law Relationships, Legal Issues and Comparison Chiti, E.; Matt are 11 a, E.G. (Eds.) 2011, XIII, 409.

23. Pro publichni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 25.12.2015 № 922-VIII [in Ukrainian].

24. Pryshva, N.Iu. (2008). Publichni dokhody: poniattia ta osoblyvosti pravovoho rehulivannia. Kiyv: KNT [in Ukrainian].

25. Klimova, S.M. (2009). Reformuvannia publichnykh finansiv Ukrainy na shliakhu rozbudovy pravovoi derzhavy. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, 2 (36), 349-359 [in Ukrainian].

26. Kozlov, Yu.M. (1976). Administrativnye pravootnosheniya. Moscow: Yurid. Lit. [in Russian].

Климова С. Н. Финансово-управленческие отношения: организационно-правовой аспект.

Раскрыты отдельные значимые характеристики финансово-управленческих отношений. Доказывается, что система финансово-управленческих отношений включает в себя две плоскости: наднациональную и национальную. Возникают эти отношения для решения финансовых вопросов с целью удовлетворения общих обобщенных публичных потребностей общества, его отдельных социальных групп и членов, государства и территориальных общин.

Ключевые слова: публичные финансы; публичное управление; публичный интерес; правовые отношения; финансово-управленческие отношения.

Klimova S. M. Financial and administrative relations: organizational and legal aspect.

The article highlights some important characteristics of the financial and administrative relations. The article proves that the system of financial and administrative relations consists of two planes, supranational and national. These relations arise to solve financial issues in order to meet common generalized public needs of society, its individual social groups and members, the state and local communities.

Keywords: public finance; public administration; public interest; legal relations; financial and administrative relations.

Надійшла до редколегії 30.11.2016 р.